

Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences (KNAW) KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

Bruggen bouwen in het Nederlandse onderzoekslandschap - TDCC's ondersteunen FAIR data in verschillende domeinen

Braukmann, Ricarda

published in
E-data & Research
2023

document license
CC BY

[Link to publication in KNAW Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Braukmann, R. (2023). Bruggen bouwen in het Nederlandse onderzoekslandschap - TDCC's ondersteunen FAIR data in verschillende domeinen. *E-data & Research*, 17(3), 5. <https://edata.nl/2023/06/19/bruggen-bouwen-in-het-nederlandse-onderzoekslandschap/>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the KNAW public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain.
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the KNAW public portal.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:
pure@knaaw.nl

Nieuwe database over slavenhandelsreizen in maritiem Azië

Slavenhandelsreizen van Kaapstad tot Tokyo

Het Internationaal Instituut voor Geschiedenis (KNAW Humanities Cluster) bracht de afgelopen jaren gegevens over meer dan 4000 slavenhandelsreizen in maritiem Azië samen in de ESTA-database.

Mathilde Jansen

De afgelopen decennia is er wereldwijd veel onderzoek gedaan naar het slavernijverleden. Informatie over de trans-Atlantische slavenhandel is al sinds de jaren 90 bijeengebracht in de database slavevoyages.org. Voor de slavenhandelsreizen in Azië bestond zo'n database nog niet. De afgelopen jaren heeft een team van internationale onderzoekers zich daarom ingezet om een database op te zetten in het project Exploring Slave Trade in Asia (ESTA). Inmiddels zijn vijf grote datasets ingevoerd, voornamelijk uit Europese archieven van bijvoorbeeld de VOC en de Franse Oost-Indische Compagnie. Nog dit jaar wordt de database toegankelijk gemaakt voor een breed publiek.

Korte reizen

“De slavenhandelsreizen in Azië zijn anders dan die we kennen uit het trans-Atlantische gebied”, vertelt Merve Tosun, coördinator van het ESTA-project. “Bij het grote publiek is hier minder over bekend. In het trans-Atlantische gebied was er

altijd sprake van een enkele lange éénrichtingsreis van de slaafgemaakten tussen Afrika en Amerika, waar ze op plantages gedwongen te werk werden gesteld. In Azië bestond een slavenhandelsreis meestal uit een aaneenschakeling van korte en lange reizen, meerdere richtingen op. Een reis kon bijvoorbeeld in Madagaskar en via Ceylon (het huidige Sri Lanka) eindigen in Batavia (het huidige Jakarta), maar ook vanuit de zuidelijke kust van India bij de Kaap aankomen. Voor het opzetten van onze database was dat een uitdaging.”

Lokale archieven

Ook bestonden er in Azië verschillende vormen van gedwongen transport van slaven, legt Tosun uit. “Naast de meer bekende vorm van gedwongen transport voor gecommmercialiseerde slavenhandel, was er bijvoorbeeld uitwisseling van slaafgemaakten tussen vorsten en Europese mogendheden als onderdeel van tribuutafspraken, maar het kwam ook voor dat mensen als oor-

Map of the Indian Ocean Region, 1600 - 1700. Bron: National Archives, CCO

logsbuit werden meegenomen of ‘illegaal’ gekidnapt.” Al dit soort gegevens hebben de onderzoekers vastgelegd in de ESTA-database. De komende jaren zal deze nog meer worden uitgebreid. “De data die we nu hebben verzameld en gecureerd zijn vooral afkomstig uit Europese compagnie-archieven, maar deze

archieven bevatten nog veel meer informatie. Ook in de lokale archieven moet nog informatie aanwezig zijn. We zijn nu bezig met nieuwe subsidieaanvragen om deze archieven in te kunnen duiken. Op die manier willen we nog meer inzicht geven in dit stuk slavernijgeschiedenis.”

Lezers die beschikken over data rondom slavenhandel in Azië en die breder beschikbaar willen maken voor onderzoek, kunnen contact opnemen via de website van ESTA.

<https://esta.iisg.nl/>

<https://datasets.iisg.amsterdam/data/verse/IOMASTD>

TDCC's ondersteunen FAIR data in verschillende domeinen

Bruggen bouwen in het Nederlandse onderzoekslandschap

De nieuwe thematische Digital Competence Centers zijn opgericht om domeinspecifieke uitdagingen rondom FAIR data aan te pakken. E-data sprak met het team van het thematische Digital Competence Center voor de sociale en geesteswetenschappen over de plannen voor de komende jaren.

Ricarda Braukmann

“Het verbeteren van de domeinspecifieke onderzoekspraktijken om zo wetenschappelijke ontdekkingen en vooruitgang te stimuleren” – zo zouden Nicole Emmenegger en Nils Arlinghaus het doel van het thematische Digital Competence Center (TDCC) in een zin samenvatten. Zij zijn in maart 2023 gestart als netwerkmanager en community coördinator van het TDCC voor de sociale en geesteswetenschappen (SSH).

De drie TDCC's – SSH, LSH (Life Sciences and Health) en NES (Natural & Engineering Sciences) – zijn met financiering van NWO opgericht om een domeingerichte aanpak te bieden. Zij werken als aanvulling op de lokale DCC's die onderzoekers aan hun eigen instituut ondersteunen, en de nationale expertisecentra (zoals DANS, SURF of het Nederlands eScience Center) die algemene diensten en infrastructuur leveren. Het werk van de TDCC's richt zich ook op het beleid en de wetenschapsstrategie in samenspraak met onder meer Open Science NL en andere nationale initiatieven. De focus van de TDCC's ligt op domeinspecifieke uitdagingen rondom Open Science en FAIR data. Elk TDCC heeft in de afgelopen periode al een aantal knelpunten geïdentificeerd die de komende tijd aangepakt wordt. “Veel SSH-onderzoekers werken met kwalitatieve data, maar de richtlijnen en aanbevelingen rondom FAIR data en Open

Science zijn vaak niet gericht op dit type data. Dit willen we verbeteren”, legt Emmenegger uit.

“Een ander belangrijk kenmerk van het SSH-domein is het werken met gevoelige data, zoals data met copyright of persoonsgegevens die verwerkt moeten worden volgens de AVG.”

Roadshows en visites

Momenteel zijn Arlinghaus en Emmenegger druk bezig om het hele land door te reizen en kennis te maken met het veld. “We gaan langs bij alle lokale DCC's om te praten over de ervaringen van de SSH-gemeenschap”, zegt Arlinghaus. Hij geeft aan dat beiden zich ook richten op een nauwe samenwerking met de infrastructuren van het domein, zoals CLARIAH en ODISSEI. “Er zijn al veel goede werkwijzen en tools beschikbaar, maar het landschap is erg groot en divers waardoor we

niet altijd de juiste links leggen. De drie TDCC's willen helpen om de verschillende stukken van het landschap met elkaar te verbinden.”

Non-competitive funding

Om de ontwikkeling van het landschap te ondersteunen en de knelpunten aan te pakken, stellen de drie TDCC's financiering beschikbaar. In tegenstelling tot de meeste NWO-beurzen volgt dit een model van non-competitive funding. Arlinghaus licht dit toe: “Wij gaan projecten financieren op basis van de behoeften van de gemeenschap. En moedigen verschillende organisaties aan om samen te werken aan een gemeenschappelijk projectvoorstel.” Emmenegger en Arlinghaus horen graag over de ideeën die leven: “Neem vooral contact met ons op, of spreek ons aan op een community event.”

<https://tdcc.nl/>